

Onderwijs verrijken met Leskwaliteit

MET NIEUWE INZICHTEN!

Versie 2026 – 2027

leskwaliteit

Van leerlingfeedback naar betere lessen –
en aantoonbaar sterker pedagogisch-didactisch handelen (OP3).

Voor u, als schoolleider

De druk op het onderwijs is de afgelopen jaren alleen maar toegenomen. Tegelijk vraagt de Inspectie steeds explicieter van ú, als schoolleider, om gericht, integraal en samenhangend te sturen op de kwaliteit van de lessen.

Dit e-book gaat over één hardnekkig vraagstuk: het pedagogisch-didactisch handelen in de klas **(OP3)** en in het bijzonder het afstemmen op verschillen tussen leerlingen. Dat is al ruim tien jaar het lastigste onderdeel van goed onderwijs. We laten zien *waárom* dat zo is, en hoe u er met leerlingfeedback wél grip op krijgt.

Geen extra werkdruk en geen nieuw 'project'. Wel: zicht, een gezamenlijke taal in uw team, en een instrument dat dagelijks lesgeven verbindt met uw kwaliteitszorg.

Suzette Waltmans

CEO · SmartSchools BV

Marco Sombroek

Roerconsult Training

Meer weten? Plan een afspraak →

De vraag die elke schoolleider zou moeten stellen

In De Staat van het Onderwijs keert al jaren hetzelfde beeld terug. Binnen het pedagogisch-didactisch handelen (OP3) is het **afstemmen op verschillen tussen leerlingen** al ruim tien jaar de hardnekkigste opgave – en vaak doorslaggevend wanneer OP3 onvoldoende wordt beoordeeld.

Al in 2013 noemde de Inspectie afstemmen en differentiëren de moeilijkste vaardigheid van leraren – *“ruim 90% beheerst de instructie, maar slechts zo’n 70% de complexe differentiatievaardigheden.”* Ruim tien jaar later is dat nog steeds zo.

47%

van de bezochte scholen kreeg in 2025 een herstelopdracht op OP3 – vóóral op differentiatie.

2026

‘onvoldoende afstemmen op verschillen’ is nog altijd dé doorslaggevende reden voor een onvoldoende OP3.

De vraag is dus niet óf differentiëren moeilijk is. De vraag is: waarom lukt het al twaalf jaar niet – en wat doet u daar als schoolleider aan?

Meer weten? Plan een afspraak →

Hoe kan dit al twaalf jaar?

Niet door gebrek aan inzet. Teams volgen trainingen, scholen kopen methodes, besturen investeren. En toch beweegt de naald nauwelijks.

De kern zit in een blinde vlek. Differentiëren betekent afstemmen op hoe de les *bij de leerling* binnenkomt. Maar juist dát signaal – de beleving en het begrip van de leerling, tijdens de les – ontbreekt meestal. De leerkracht stuurt op wat hij zélf waarneemt, niet op wat de leerling ervaart.

Lesobservaties helpen, maar zijn schaars, momentopnames en kostbaar. Toetsen komen achteraf. Wat ontbreekt is een korte, structurele terugkoppeling van de leerling zelf: *snapte ik het, voelde ik me veilig, kon ik mee?*

**Differentiatie zonder leerlingfeedback
is sturen met je ogen dicht.**

[Meer weten? Plan een afspraak →](#)

OP3 in het kort

De standaard **Pedagogisch-didactisch handelen (OP3)** is sinds 1 augustus 2023 aangescherpt. Kort samengevat verwacht de Inspectie dat leraren:

- een **veilig en stimulerend leerklimaat** creëren met hoge verwachtingen van álle leerlingen;
- zorgen voor een **ordelijk lesverloop** en de lestijd efficiënt benutten;
- het **lesdoel** duidelijk maken en tijdens de les monitoren of leerlingen het halen;
- de lesstof helder **uitleggen** en voldoende oefentijd geven;
- instructie, verwerking en tempo **afstemmen op de onderwijsbehoeften** – op ondersteuning én op uitdaging;
- gerichte **feedback** geven en leerlingen laten nadenken over hun eigen ontwikkeling (**zelfregulatie**).

Afstemming en feedback zitten in het hart van OP3 – en zijn precies waar het in de praktijk misgaat.

De vijf kenmerken van een effectieve les

De Inspectie onderscheidt vijf kenmerken waarvan bewezen is dat ze bijdragen aan kwalitatief goed onderwijs. De LesSpiegel maakt ze meetbaar – via de ogen van de leerling.

1 Lesklimaat

In een fijne les komen twee dingen samen. Leerlingen stappen de klas binnen en voelen zich meteen thuis – omarmd door een sfeer van veiligheid en vertrouwen. Het is een plek waar ze zichzelf mogen zijn, fouten mogen maken en daarvan leren.

Tegelijk worden ze aangemoedigd en geprikkeld om te leren. Veiligheid én hoge verwachtingen samen vormen de voedingsbodem waarop leerlingen echt opbloeien.

VOORBEELDVRAAG AAN DE LEERLING

“De juf of meester zorgde ervoor dat ik me veilig voelde tijdens de les.”

2 Klassenmanagement

Klassenmanagement is de spil van een geslaagde les – als de choreografie van een goed uitgevoerde dans. Het gaat om het effectief benutten van de tijd, het helder communiceren van regels en procedures, en het actief betrokken houden van leerlingen.

VOORBEELDVRAAG AAN DE LEERLING

“De juf of meester zorgde ervoor dat ik steeds met de les bezig was.”

3 Instructie

Een belangrijke kracht achter leren is instructie. Als leerlingen goed geleid worden met een mix van introductie, uitleg, begeleiding, oefening en waardevolle feedback, gaan hun welbevinden én prestaties er direct op vooruit.

VOORBEELDVRAAG AAN DE LEERLING

“De juf of meester vertelde aan het begin wat ik tijdens de les ging leren.”

Let op · Deze voorbeeldvragen komen uit de LesSpiegel voor het primair onderwijs. Voor het voortgezet onderwijs stemmen we de vragen uiteraard af op de vo-populatie.

4 Afstemming

Afstemming is de kunst van het lesgeven waarbij elke leerling — ongeacht achtergrond of niveau — optimaal kan profiteren. Het draait om maatwerk: de leerkracht begrijpt de verschillen tussen leerlingen en speelt daar slim op in, in ondersteuning én in uitdaging.

Juist hier — bij het afstemmen op verschillen — ligt al ruim tien jaar de grootste ontwikkelruimte van het onderwijs.

VOORBEELDVRAAG AAN DE LEERLING

“De juf of meester controleerde of ik het wel of niet snapte tijdens de les.”

5 Zelfregulerend leren

Zelfregulerend leren is als het meegeven van een gereedschapskist vol vaardigheden waarmee leerlingen zelf de touwtjes in handen nemen. Het gaat niet alleen om het leren van feiten, maar om begrijpen hōe je leert — je sterke punten herkennen en weten waar je nog kunt groeien.

VOORBEELDVRAAG AAN DE LEERLING

“De juf of meester liet mij nadenken over wat ik al wel en (nog) niet snapte.”

De vijf kenmerken in één oogopslag

1 Lesklimaat
Veiligheid én hoge verwachtingen.

2 Klassenmanagement
Ordelijk verloop, benutte tijd.

3 Instructie
Uitleg, oefening en feedback.

4 Afstemming
Profiteert elke leerling.

5 Zelfregulerend leren
Sturen op eigen ontwikkeling.

Let op · Deze voorbeeldvragen komen uit de LesSpiegel voor het primair onderwijs. Voor het voortgezet onderwijs stemmen we de vragen uiteraard af op de vo-populatie.

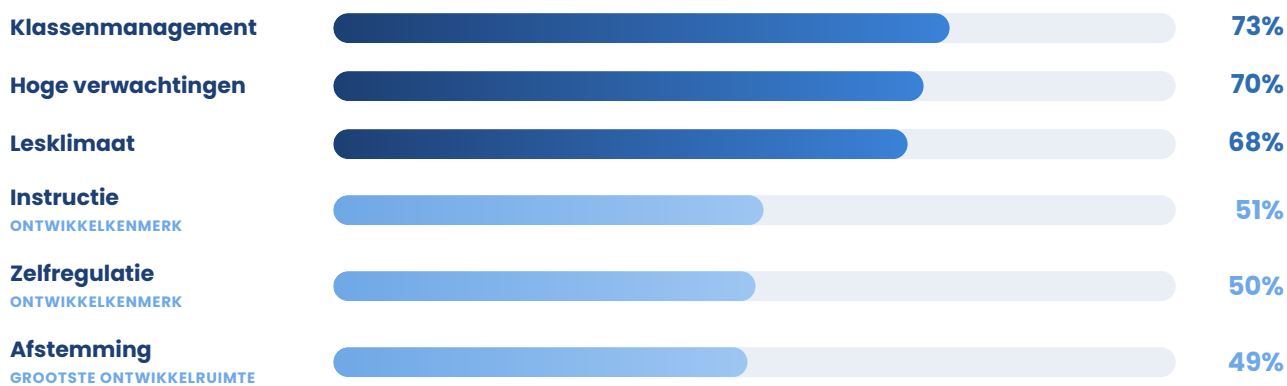

Wat leerlingen ons vertellen

Dit hoofdstuk is gebaseerd op **meerdere inzendingen (longitudinaal gemeten) van meer dan 6.000 leerlingen**, plus hoorrecht-pilots. Geen oordeel van buitenaf – de stem van de leerling zelf, gebundeld. LesSpiegel werkt daarbij uitsluitend met niet tot personen herleidbare informatie.

Wat leerlingen ervaren

% positief per kenmerk · meer dan 6.000 leerlingen · longitudinaal gemeten

Bron: LesSpiegel-inzendingen 2025–2026 · % = aandeel 'Ja/Klopt'

Het patroon is opvallend helder: **het fundament staat**. Veiligheid, orde en hoge verwachtingen scoren tussen de 68 en 73% positief. De afstemming op verschillen is met 49% het kenmerk met de grootste ontwikkelruimte – samen met instructie en zelfregulatie.

WAT LEERLINGEN ONS VERTELLEN

De afstemming vraagt de meeste ruimte

Één hoorrechtvraag wijst de duidelijkste ontwikkelrichting aan, als laagste van alle vijftien: *“Als het werk te makkelijk is, krijg ik iets uitdagenders.”*

37% zegt ja – over de verschillende pilots heen vrijwel gelijk (37–42%). De ondersteuningskant doet het beter (58%); **de uitdaging voor sterke leerlingen is de volgende stap.**

“De juffen en meesters kunnen beter opletten of je extra pluswerk nodig hebt, of juist extra hulp.”

– een leerling, in het open antwoord

Dat is precies wat de Inspectie al sinds 2012 aanwijst: afstemmen op verschillen is de hardnekkigste vaardigheid. Het goede nieuws: waar scholen **herhaald meten en terugkoppelen**, stijgt de beleefde kwaliteit door het jaar heen.

Leerlingstem is geen extra. Het is het stuurmechanisme.

Meer weten? Plan een afspraak →

WAT LEERLINGEN ONS VERTELLEN

Goed onderwijs is wat leerlingen ervaren

De Staat van het Onderwijs 2026 legt de vinger op dezelfde plek. Onderwijs is nog te vaak **activiteit-gedreven in plaats van doelgericht**, met onvoldoende samenhang en bewuste opbouw. Daardoor ontwikkelen leerlingen minder eigenaarschap, zelfstandigheid en actieve betrokkenheid — de les blijft 'docentgestuurd uitvoeren' in plaats van leren organiseren róndom de leerling.

Eigenaarschap

Zelfstandigheid

Actieve betrokkenheid

Drie dingen die leerlingen minder ontwikkelen wanneer de les niet om hén is georganiseerd. — De Staat van het Onderwijs 2026

Of leerprocessen werkelijk lukken, kunt u pas aántonen door leerlingen te betrekken. Want goed onderwijs is wat leerlingen ervaren — niet wat wij vermóeden dat ze ervaren. Toch kijken scholen nog vrijwel altijd door een volwassen bril: visitaties, lesobservaties, formats en cijfers. Stuk voor stuk waardevol — maar het meest cruciale perspectief, dat van de leerling zelf, komt zelden structureel aan bod.

Leerlingen weten dagelijks of de uitleg landt, of de hulp past, of zij gezien worden. Die kennis is niet te observeren — die haalt u alleen op door het te vrágen. Structureel luisteren levert rijkere informatie op, versterkt de band tussen leerling en leraar en zorgt voor beter passend onderwijs. Sinds 1 augustus 2025 vraagt de wet het ook.

Leerlingstem is geen extra. Het is fundament.

Meer weten? Plan een afspraak →

UIT DE PRAKTIJK · EEN SCHOOLLEIDER VERTELT

“De kinderen weten dat ze bijdragen.”

Hoe ziet leerlingstem er in de klas uit als het werkt? Een schoolleider uit het primair onderwijs over de eerste meetronde met de LesSpiegel.

“De kinderen vinden het belangrijk om dit in te vullen, want ze weten dat ze bijdragen aan betere lessen. En dat vinden ze heel leuk. De QR-code werkt perfect, en twee collega’s presenteren hun dashboards al uit zichzelf aan de kinderen om over de les te praten.”

Annabel Derwort — Directeur Prins Mauritschool

Geen extra werkdruk en geen apart project. Eén QR-code in de klas — en het gesprek over de les begint vanzelf, óók bij de leerlingen zelf. Precies daar wordt afstemmen concreet: niet wat de leraar vermoedt, maar wat de groep laat zien dat ze nodig heeft.

Leerlingstem werkt — als leerlingen merken dat het ertoe doet.

[Meer weten? Plan een afspraak →](#)

Het antwoord: de LesSpiegel

De **LesSpiegel** is een kort, herhaalbaar feedbackinstrument waarmee leerlingen na de les een spiegel voorhouden op de vijf kenmerken. Geen lange vragenlijst, maar een paar gerichte vragen die in minuten zijn ingevuld.

Daarmee sluit u de ontbrekende lus: van wat de leraar *dénkt* dat er gebeurde, naar wat de leerling *daadwerkelijk ervoer*. Die informatie maakt afstemmen voor het eerst concreet – de leraar ziet meteen wat de groep nodig heeft: extra ondersteuning of juist uitdaging.

LesSpiegel-dashboard

Voorbeeld · gemiddelde score per kenmerk · groep 5–8

Voorbeeld · meetmoment 2 van 2 · SmartSchools · LesSpiegel®

[Meer weten? Plan een afspraak →](#)

Wat de LesSpiegel u oplevert

Bestuurlijk zicht

- Trends per groep, bouw en school
- Aantoonbare ontwikkeling op OP3 voor team, intern toezicht en Inspectie
- Directe voeding voor uw kwaliteitscyclus (PDCA)

Handelingsperspectief team

- De leraar krijgt direct bruikbare feedback en houdt de regie
- Reflectie zónder afrekening
- Een gezamenlijke taal over leskwaliteit

Zo verbindt u OP3 (pedagogisch-didactisch handelen) en OP2 (zicht op ontwikkeling) met de dagelijkse les – integrale kwaliteitszorg in plaats van losse projecten.

De LesSpiegel is de missing link in uw onderwijskwaliteitscyclus.

WAT DE LESSPIEGEL WÉL IS

Geen tevredenheidspeiling, maar een graadmeter voor leskwaliteit

De LesSpiegel is geen tevredenheidspeiling en geen momentopname. Een tevredenheidspeiling vraagt áchteraf of iemand tevreden was. De LesSpiegel laat – meerdere keren per jaar – zien hoe leerlingen de leskwaliteit ervaren, tijdens het schooljaar.

● Teverdenheidspeiling

- Achteraf, als het jaar voorbij is
- Één momentopname per jaar
- Meet algemene tevredenheid

● De LesSpiegel

- Tijdens de les, het hele jaar door
- Longitudinaal – meerdere meetmomenten
- Meet ervaren leskwaliteit, gekoppeld aan OP3

Daardoor ziet u niet óf leerlingen tevreden zijn, maar óf de leskwaliteit groeit – in het basis- én voortgezet onderwijs, van groep 3 tot in de bovenbouw van het vo. Geen foto van één moment, maar de film van het hele schooljaar.

De LesSpiegel meet geen tevredenheid – maar leskwaliteit.

Meer weten? Plan een afspraak →

VAN DE KLAS TOT DE BESTUURSTAFEL

Onbelastend voor je team, zicht tot in elke klas

De LesSpiegel invullen kost een leerling nog geen vijf minuten. Geen project erbij en geen extra werkdruk – een opstap die nauwelijks tijd kost en u een schat aan informatie oplevert.

< 5 minuten

Ingevuld voor je het weet.
Totaal onbelastend voor
leerling én team.

Bestuursdashboard

Van bouw en groep tot op
klasniveau – direct
bruikbaar voor
verantwoording.

Begeleiding op maat

Niet zeker wat u met de
data moet? Wij
begeleiden gericht, op
maat.

Met het optionele **bestuursdashboard** ziet een bestuurder in één oogopslag hoe het met een school gaat – tot op klasniveau. Niet om af te rekenen, maar om te kunnen sturen én verantwoorden richting intern toezicht en Inspectie.

En voor teams die zich afvragen waar te beginnen: u hoeft het niet alleen te doen. Met begeleiding op maat vertalen we de uitkomsten samen naar gerichte, behapbare stappen in de klas.

**Niet wéér iets erbij. Een opstap die geen tijd kost en
alles laat zien.**

Meer weten? Plan een afspraak →

VOOR ALLE LEERLINGEN

Ook de jongste leerlingen doen mee

Niet elke leerling kan al lezen – en tóch telt elke stem. Met de **LesSpiegel Jonge Kindkaarten** en een eenvoudige registratiepagina haalt u ook bij kleuters en de jongste leerlingen op hoe zij de les ervaren.

voorkant

achterkant

extra voorbeeldvraag

Elke kaart heeft een voorkant met het thema en een achterkant met de vraag. De leerkracht legt de kaart voor, de leerling wijst aan wat past, en de registratiepagina vertaalt dat naar dezelfde dashboards en trendanalyses – dezelfde inzichten, ook voor de allerjongsten. Zo neemt u elke leerling mee, van groep 1 tot de bovenbouw.

Elke stem telt. Ook de jongste.

Meer weten? Plan een afspraak →

COHERENCE BASED LEARNING™ · DE FOUNDER & EIGENAAR VERTELT

“Leerlingen voelen of het klopt.”

Suzette Waltmans, CEO van SmartSchools, founder en eigenaar van de LesSpiegel, over waarom samenhang het verschil maakt – en waarom de LesSpiegel daarvoor onmisbaar is.

“In het onderwijs gaat het vaak over losse onderdelen: vakinhoud, pedagogiek, leeropbrengsten, motivatie, burgerschap. Maar leerlingen ervaren geen losse puzzelstukjes – zij voelen of er **samenhang** is. Dat noem ik coherentie: de afstemming tussen de relatie, de veiligheid, de didactiek, de verwachtingen en de regie over het eigen leren.”

“Coherentie is de psychologische ruimte waarin leren kán ontstaan. Een leerling stelt zich pas open, blijft pas gemotiveerd en durft pas risico's te nemen als veiligheid, verbinding en betekenis aanwezig zijn. Valt één van die schakels weg, dan valt het leren stil – hoe goed de les op papier ook is.”

“Daarom bouwde ik de LesSpiegel. Niet als nóg een meetlat of afrekeninstrument, maar als een spiegel: hoe beleeft de leerling de les, de relatie en de school? Geen oordeel, geen cijfer – de stem van de leerling, zuiver teruggegeven. Pas als je die stem structureel laat klinken, wordt coherentie zichtbaar én stuurbaar. Zo is de LesSpiegel ontstaan: uit ideeën, overtuiging én pilots met het onderwijsveld – onderbouwd met uitgebreide literatuur, evidence-based én evidence-informed.”

“Coherence Based Learning™ is daarmee de onderlegger van de LesSpiegel: het begint bij de leerling, opent vanzelf de deur naar de leerkracht (Coherence Based Teaching™) en uiteindelijk naar de school als geheel (Coherence Based Schooling™). Stap voor stap, van binnenuit.”

Wat samen beweegt, bepaalt resultaat.

Suzette Waltmans – CEO SmartSchools · founder en eigenaar van de LesSpiegel®
Lees meer: smartschools.academy/lesspiegel-coherence-based-learning

Meer weten? Plan een afspraak →

VERDIEPING · COHERENCE BASED LEARNING™

Coherentie: de samenhang die leerlingen voelen

Coherentie betekent samenhang. In de klas is dat de afstemming tussen de relatie met de leraar, de sfeer in de groep, de manier van lesgeven, de doelen én de bedoeling van onderwijs. Waar die samenhang er is, ontstaat de ruimte om te leren – en leerlingen voelen feilloos aan of het klopt.

Veiligheid

Je voelt je emotioneel en sociaal veilig.

Duidelijkheid

Je weet wat er van je wordt verwacht.

Verbinding

Met de leraar, met elkaar én met het leren.

Betekenis

Je begrijpt wáárom je leert en mag bijdragen.

Wat leerlingen ervaren in een coherente klas. Valt één van deze schakels weg, dan valt het leren stil – hoe goed de les op papier ook is.

Leerlingen zeggen het zo: “bij deze juf of meester voel ik me op mijn gemak”, “ik snap wát we doen en wáárom”, “ik voel me serieus genomen”.

Coherentie is de psychologische ruimte waarin leren kán ontstaan.

Meer weten? Plan een afspraak →

COHERENCE BASED LEARNING™ · TEACHING™ · SCHOOLING™

Van de leerling, naar de leraar, naar de school

Coherentie begint bij de leerling, maar blijft daar niet. Wat leerlingen teruggeven via de LesSpiegel raakt aan de **binnenkant** van het lesgeven – en zo verschuift de aandacht binnen enkele jaren organisch van leerling, naar leraar, naar de organisatie als geheel. Drie lagen van dezelfde samenhang.

1

Coherence Based Learning™ · de leerling

Hoe beleeft de leerling de les, de relatie en de school? De LesSpiegel maakt die beleving zichtbaar – het vertrekpunt van alles.

2

Coherence Based Teaching™ · de leraar

De signalen van leerlingen openen vanzelf de blik naar binnen. Reflectie zonder afrekening – professionalisering van binnenuit, met eigenaarschap.

3

Coherence Based Schooling™ · de school

Leiderschap als voedende bodem: beleid, praktijk en bedoeling in één lijn. Wat bovenin verankerd is, werkt door tot in de klas.

In alle drie de lagen is de LesSpiegel de onderlegger: het instrument dat de stem van de leerling structureel laat klinken en zo leerling, team en leiding tot één levend geheel verbindt.

In plaats van te sturen op resultaten, sturen we op relaties.

Meer weten? Plan een afspraak →

DE ONDERBOUWING VAN DE METHODIEK

Waarom dit werkt

Leren is niet alleen een cognitief proces, maar ook een relationeel en emotioneel proces. Pas als veiligheid, verbinding en betekenis aanwezig zijn, ontstaat de ruimte om te leren. Dat verklaart waarom sturen op de leerlingbeleving zo krachtig is – en waarom ‘meer oefenen’ alleen zelden het verschil maakt.

0.73

Effectgrootte van gerichte feedback **áán de leerling** – ruim boven extra oefentijd (0.44).

Hattie, 2009

3

Basisbehoeften voor motivatie: **autonomie, competentie en verbondenheid.**

Deci & Ryan, 2000

Veiligheid is het fundament

Het zenuwstelsel van een leerling scant voortdurend: ‘ben ik hier veilig?’ (Porges). Een rustige, voorspelbare en afgestemde omgeving geeft het signaal van veiligheid waardoor leren *kán* plaatsvinden (Immordino-Yang). Veiligheid is geen protocol, maar een ervaren kwaliteit – en het fundament onder alle leskwaliteit.

Feedback – maar dan andersom

Hattie laat zien hoe krachtig feedback **áán** de leerling is. De LesSpiegel voegt de andere richting toe: feedback **ván** de leerling. Dat is geen wondermiddel en geen vervanging van goede instructie – het werkt tot op zekere hoogte. Maar wij zien dat het de zelfregulatie van leerlingen bevordert en leidt tot betere afstemming en differentiatie: de leraar stuurt niet langer op wat hij vermoedt, maar op wat de leerling daadwerkelijk ervaart.

Niet meer doen, maar beter doen – afgestemd op wat leerlingen werkelijk nodig hebben.

Meer weten? Plan een afspraak →

Bijsturen kan alleen als u het op tijd ziet

Goede kwaliteitszorg is een cyclus: visie en doelen (SKA 1), uitvoering en kwaliteitscultuur (SKA 2), en evaluatie, verantwoording en dialoog (SKA 3). Juist deze drie standaarden krijgen het vaakst een onvoldoende.

% afdelingen met een onvoldoende op deze standaard · voortgezet onderwijs, De Staat van het Onderwijs 2026. Deze drie kwaliteitszorgstandaarden zijn de vaakst onvoldoende beoordeelde van het hele kader; in het primair onderwijs zijn de oordelen gunstiger.

SKA 3 vraagt om **écht zicht** op of het lukt – en een dialoog daarover. Dat zicht komt nu vaak pas met de eindresultaten, en dan is bijsturen te laat. De LesSpiegel geeft dat zicht tijdens het jaar: u voert de dialoog op data uit de klas (SKA 3) en stuurt bij met gerichte interventies op wat leerlingen écht nodig hebben – rechtstreeks op OP2 en OP3.

En SKA 2 vraagt om een professionele leer- en verbetercultuur en gerichte deskundigheidsbevordering. De LesSpiegel voedt die **professionalisering van binnenuit**: leraren zien het effect van hun keuzes door de ogen van de leerling en stellen hun handelen bij – zonder afrekening. Zo wordt de LesSpiegel het sluitstuk én het begin van uw kwaliteitszorgcyclus.

Onderzoekskader 2027. Vanaf 1 augustus 2027 wegen leerresultaten minder zwaar in het eindoordeel en verschuift het accent naar een bredere beoordeling – waaronder kwaliteitszorg. Precies daar levert de LesSpiegel doorlopend bewijs.

**Resultaten zien als ze binnen zijn, is te laat.
Stuur bij terwijl het er nog toe doet.**

Meer weten? Plan een afspraak →

HOOFDSTUK · WETTELIJK VERPLICHT

Hoorrecht

Basisondersteuning — verplicht sinds augustus 2025

Sinds augustus 2025 hebben leerlingen wettelijk **hoorrecht**: zij moeten gehoord worden over zaken die hen aangaan, óók over het onderwijs en de ondersteuning die zij krijgen. Voor het regulier onderwijs hoort dit bij de **basisondersteuning** die elke school moet bieden.

De vraag is niet óf u dit organiseert, maar hóe — structureel, aantoonbaar en zonder extra werkdruk.

Meer weten? Plan een afspraak →

Zo borgt u het hoorrecht met de LesSpiegel

Met de variant **LesSpiegel Hoorrecht – Basisondersteuning** hoort u uw leerlingen **minimaal 1 tot 3 keer per jaar**. Op basis van die meting leveren wij u een kant-en-klare tekst voor de schoolgids aan. Zo ziet het invullen er in de praktijk uit:

Onderbouw · groep 1-2 Middenbouw · groep 3-4

👍 Ja 🖐️ Een beetje 🙅 Nee · vul per vraag het aantal kinderen in

Leren op school

	👍 Ja	🖐️ Een beetje	🙅 Nee
1 Snap je het meestal als de juf of meester iets uitlegt?	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
2 Als je iets niet snapt, legt de juf of meester het dan nog een keer uit?	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
3 Als iets te moeilijk is, helpt de juf of meester je dan?	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
4 Als iets heel makkelijk is, mag je dan iets moeilijkers doen?	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Uit de praktijk · de registratiepagina wordt per bouw ingevuld.

LesSpiegel Hoorrecht – Basisondersteuning

1-3× per jaar · incl. schoolgidstekst o.b.v. de meting

€ 2,97 per leerling / jaar

Aanbieding t/m september 2026 – normaal € 3,97

[Direct bestellen →](#)

Tip SBO/so: een OPP is niet hetzelfde als hoorrecht in de basisondersteuning. Neem het mee in de leerlinggesprekken – of zet deze variant ook hier in.

[Meer weten? Plan een afspraak →](#)

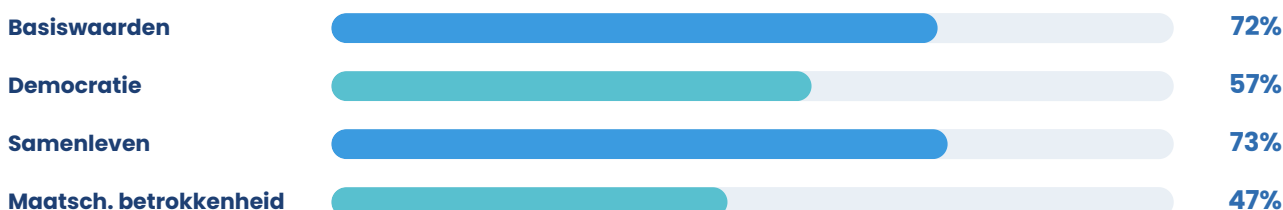
Burgerschap

Het tweede grote knelpunt – en de logische tweede stap.

In het PO kreeg **57%** van de onderzochte scholen een herstelopdracht op burgerschap. Met de LesSpiegel Burgerschap maakt u de ontwikkeling zichtbaar – vanaf groep 5.

Burgerschapsmonitor

Voorbeeldschool · groep 5–8 · 0-meting 2025–2026 · 51 leerlingen

Voorbeeld · % = aandeel 'ja / altijd' · SmartSchools · LesSpiegel®

LesSpiegel Burgerschap

vanaf groep 5

€ 3,97 per leerling / jaar

Combineer met Effectieve Les → € 2,97 per leerling

indrukwekkend!

– Inspecteur van het Onderwijs
bij de beoordeling van Burgerschap op LesSpiegel School

[Plan een afspraak](#)

[Meer weten? Plan een afspraak →](#)

Uw aanbod voor 2026 – 2027

U kunt klein beginnen en groeien. Elke variant voedt dezelfde kwaliteitscyclus en hetzelfde gesprek over leskwaliteit.

Start hier

LesSpiegel Hoorrecht

Basisondersteuning · 1–3× per jaar

€ 2,97 p/II

Aanbieding t/m sept. 2026 · daarna € 3,97

Verdiep

LesSpiegel Burgerschap

vanaf groep 5

€ 3,97 p/II

€ 2,97 i.c.m. Effectieve Les

Volledig

LesSpiegel Effectieve Les

5 kenmerken · wekelijks

€ 397 p/groep

Hóórrecht inbegrepen · compleet OP3

Klaar om te starten of uit te breiden?

[Plan een afspraak](#)

Gratis op ons kennisplatform

Wilt u nú al aan de slag? Meld u en uw team **gratis** aan op ons online kennisplatform **SmartSchools** en krijg direct toegang tot zelfevaluaties (OP3), het observatieformulier Hoge Verwachtingen, factsheets en replay-masterclasses.

- 3 Zelfevaluaties OP3 (per kenmerk)
 - Observatieformulier Hoge Verwachtingen (OP3)
 - Replay-masterclasses & webinars
 - Webinar 'Stem van de Leerling'
 - E-book Leskwaliteit
- Factsheet didactiek – 33 tips
 - Factsheet Leerbereidheid
 - Factsheet Coherence Based Learning™
 - Factsheet & Stappenplan OPP 2025
 - Format lesobservatieformulier 2025

Gratis aanmelden – smartschools.academy/aanmelden

In vier stappen van start

1

Kies een variant

Begin laagdrempelig met Hoorrecht – Basisondersteuning.

2

Hoor uw leerlingen

1 tot 3 keer per jaar, in minuten ingevuld – geen extra werkdruk.

3

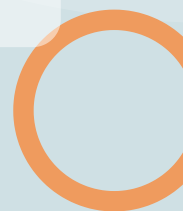
Bespreek in het team

Een gezamenlijke taal en reflectie, zonder afrekening.

4

Stuur en toon

Koppel de uitkomsten aan uw kwaliteitscyclus en OP3.

Tot zover

Leskwaliteit begint bij vertrouwen, autonomie en verbinding – en bij het serieus nemen van wat leerlingen ons vertellen. Wilt u verkennen wat de LesSpiegel voor uw school kan betekenen? We denken graag met u mee.

Suzette Waltmans

CEO · SmartSchools BV

Marco Sombroek

Roerconsult Training

leskwaliteit.nl **0475 57 57 93** info@leskwaliteit.nl

KvK Roerconsult BV 70200866 · KvK SmartSchools BV 85473960 · Roermond

Meer weten? Plan een afspraak →

Literatuur

De bronnen achter het beeld in dit e-book. De kern komt uit De Staat van het Onderwijs; de aanvullende literatuur onderbouwt verwachtingen, feedback en leerlingstem.

INSPECTIE VAN HET ONDERWIJS

De Staat van het Onderwijs 2026

Afstemmen op verschillen tussen leerlingen is in alle sectoren het vaakst doorslaggevend voor een onvoldoende op pedagogisch-didactisch handelen (OP3). Met het onderscheid tussen convergente en divergente differentiatie.

De Staat van het Onderwijs 2025

Aanbeveling aan besturen en scholen om meer werk te maken van differentiatie, met een globale omschrijving: voortdurend nagaan of leerlingen de leerstof begrijpen, direct helpen wie het niet snapt, en snelle leerlingen uitdagen.

Onderwijsverslag / De Staat van het Onderwijs 2013

Ruim 90% van de leraren in het po beheerst de algemeen didactische (instructie)vaardigheden, maar slechts circa 70% de complexe differentiatievaardigheden – de oorsprong van “afstemmen is de moeilijkste vaardigheid”.

Onderzoekskaders PO en VO · standaard OP3

Standaard Pedagogisch-didactisch handelen (geactualiseerd per 1 augustus 2023): veilig en stimulerend leerklimaat, ordelijk verloop, duidelijke uitleg, afstemming op onderwijsbehoeften, feedback en zelfregulatie.

VERWACHTINGEN, FEEDBACK & LEERLINGSTEM

Bijlsma, H. & Bouttaouane, R. — Hoge en positieve verwachtingen (deel 1 & 2)

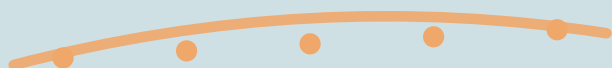
Over het effect van hoge, positieve verwachtingen van leraren op de ontwikkeling van leerlingen.

Rollett, Bijlsma & Röhl — Student Feedback on Teaching in Schools

Onderbouwing van leerlingfeedback als betrouwbaar en bruikbaar signaal voor de kwaliteit van het lesgeven.

Cohen, Wong, Krishnamachari & Erikson — Robustness of Coaching Supports in Teacher Education

Over de waarde van gerichte feedback en coaching bij de professionele ontwikkeling van leraren.

Coherence Based Learning™

De theoretische onderbouwing achter coherentie in de klas – relatie, veiligheid, verbinding en betekenis als voorwaarden om te kunnen leren.

Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000)

Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68. – autonomie, competentie en verbondenheid als psychologische basisbehoeften.

Osterman, K. F. (2000)

Students' need for belonging in the school community. *Review of Educational Research*, 70(3), 323–367. – verbondenheid en inclusie als voorwaarde voor leren.

Pianta, R. C., Hamre, B. K. & Allen, J. P. (2012)

Teacher-student relationships and engagement. In: *Handbook of research on student engagement*. – de leraar-leerlingrelatie bepaalt het leerklimaat.

CASEL – Social-Emotional Learning

Emotionele veiligheid, duidelijke communicatie en empathisch leiderschap als basis voor welbevinden en leren (casel.org).

Hargreaves, A. (1998) & Palmer, P. J. (1997)

The emotional practice of teaching / *The Courage to Teach*. – emotie, authenticiteit en innerlijke congruentie van de leraar.

Bryk, A. S. & Schneider, B. (2002)

Trust in schools: A core resource for improvement. Russell Sage Foundation. – vertrouwen als motor van schoolverbetering.

Inspectie van het Onderwijs (2023) & PEIL-onderzoeken (Cito/KBA · NRO)

Monitor Leskwaliteit en landelijke peilingen: de vijf kernkenmerken van een effectieve les en de samenhang tussen leerlingbeleving, motivatie en prestatie.

Onderbouwing van de methodiek

De wetenschappelijke basis onder 'niet meer, maar beter': veiligheid als fundament, feedback boven oefentijd, en motivatie als voorwaarde voor duurzaam leren.

Hattie, J. (2009)

Visible Learning. Routledge. — gerichte feedback (effectgrootte 0.73) heeft een groter effect dan extra oefentijd (0.44).

Biesta, G. (2015)

De terugkeer van het lesgeven. Boom. — onderwijs is meer dan meetbare uitkomsten; oog voor verschil en betekenis.

Porges, S. W. (2011)

The Polyvagal Theory. — het zenuwstelsel scant voortdurend op veiligheid; rust en voorspelbaarheid maken leren mogelijk.

Immordino-Yang, M. H.

Over emotie, brein en leren. — leren vraagt emotionele veiligheid als basisvoorwaarde voor cognitieve ontwikkeling.

Salmivalli (2010) · Pepler & Craig (2000) · Cozolino (2013)

Pesten en sociale dynamiek hangen samen met de kwaliteit van relaties tussen volwassenen — veiligheid begint bij verbinding in het team.

OECD (2019, 2021)

Education at a Glance / 21st Century Skills. — motivatie en welzijn als voorwaarde voor duurzame leerprestaties en brede vaardigheden.

Onderbouwing zoals samengevat in de factsheets Basisvaardigheden, LesSpiegel Veiligheid™ en LesSpiegel & het jonge kind (Roerconsult B.V.).

Colofon

Over de samenwerking. SmartSchools BV en Roerconsult BV werken als gelijkwaardige partners samen rond de LesSpiegel, elk met een eigen rol. SmartSchools BV verzorgt het online kennisplatform en de LesSpiegel; Roerconsult BV verzorgt de onderwijskundige training, begeleiding en advisering.

LesSpiegel is een geregistreerd merk van SmartSchools BV en Roerconsult BV.

© 2026 SmartSchools BV & Roerconsult BV · Roermond · KvK SmartSchools BV 85473960 · KvK Roerconsult BV 70200866
leskwaliteit.nl · 0475 57 57 93 · info@leskwaliteit.nl

Disclaimer

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SmartSchools B.V. en Roerconsult B.V. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend; hoewel deze met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, aanvaarden de uitgevers geen aansprakelijkheid voor eventuele onjuistheden of de gevolgen van het gebruik ervan. Alle rechten voorbehouden.

[Meer weten? Plan een afspraak →](#)